

Nytt om gjødselregelverket

Seniorrådgiver Torhild T. Compaore
Seksjon planter Mattilsynet

Tema

- Registrering av hageavfallskompost
- Oppdrag fra LMD i 2016: Revisjon gjødselvareforskriften
- Hvordan tenker Mattilsynet det kan tilrettelegges for nye råvarer og produkttyper i ny forskrift.
- Tolkning av økoregelverket

Kompost av hage- og parkavfall skal registreres hos Mattilsynet innen 1. april 2018

Kompost laget utelukkende av hage- og parkavfall har vært fritatt for registreringsplikt, men registreringsplikt innføres fra 1. april 2018.

Hage- og parkavfallskompost er et av flere interessante alternativer for torv. Hage- og parkavfall vil inneholde plantesykdommer og andre skadegjørere som kan smitte videre til andre planter. Med stadig økende import av planter vil hageavfallet også kunne inneholde skadegjørere som er lite utbredt i Norge.

Det er viktig at hageavfallskompostering foregår på en slik måte at sykdomsfremkallende organismer elimineres, derfor ønsker Mattilsynet nå bedre kontroll med produksjonen.

Hvem skal registrere og hvordan

Produktene registreres på Mattilsynets skjematjeneste
<https://skjema.mattilsynet.no/mats>

Disse skal registrere produktene

- De som omsetter kompost laget av hage- og parkavfall
- De som omsetter jordblanding/anleggsjord der hage- og parkavfallskompost inngår
- De som omsetter andre blandingsprodukter som ikke allerede har krav til registrering

Disse skal ikke registrere

- Virksomheter som lager kompost av hage- og parkavfall uten å omsette den til andre.
- Eiere av private hager

Nytt regelverk organisk gjødsel

Det ble bestemt i jordbruksoppgjøret i 2009 at det skulle gjennomføres en helhetlig gjennomgang av regelverket som omhandler husdyrgjødsel.

I tiden siden 2009 er det utarbeidet mye nytt kunnskapsgrunnlag. Dessuten fremmet EU-kommisjonen i mars 2016 utkast til nytt gjødselregelverk for behandling i Parlamentet og Rådet.

Juni 2016

Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet gav i oppdrag til Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Mattilsynet om i felleskap å utarbeide forslag til revidert forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

Frist

Fristen arbeidsgruppen har til å sende over forslag til departementene er for de fleste problemstillingene utsatt til 31.12.2017.

For spørsmål knyttet til bruk av gjødselvarer utenfor jordbruket er fristen utsatt til 30. april 2018. Dette inkludere bruk av aske i skog.

Stikkord om oppdraget

- Konsentrasjonsnivåer av miljøgifter og næringsstoffer i del II må vurderes i forhold til bruks- og doseringsregler i del III.
- Se hen til struktur og bestemmelser i utkast til nytt gjødselregelverk fremmet av EU-kommisjonen i mars 2016.
- Revisjonen må sees i lys av prinsippene i EØS-vareloven.
- Det skal vurderes om forskrift om gjødslingsplanlegging bør bli en del av forskriften som omhandler bruk og lagring av organisk gjødsel.

Flere stikkord om oppdraget

- Skal sikre at det organiske materiale og næringsstoffene utnyttes best mulig som en ressurs i planteproduksjon og som kilde til bioenergi. Samtidig må både avrenning av fosfor og nitrogen til vassdrag og kystvann, konsentrasjon av miljøgifter i det organiske avfallet, utslipp av ammoniakk og klimagasser til luft minimeres, og andre relevante miljøhensyn vektlegges.
- I revisjonsarbeidet skal det vurderes om, og på hvilken måte endringer av krav til håndtering og bruk av husdyrgjødsel og andre organiske gjødsel- og jordforbedringsmidler, inkludert biorest, kan redusere miljøutfordringer.
- Det skal vurderes om det bør stilles klarere krav til innhold av organiske miljøgifter i gjødselvarer.

Pågående høring av mindre endringer

Høringen finnes på Mattilsynet nettsider med frist 8. desember 2017.

Endringen er foreslått fordi det er kommet nye produkter basert på slam på markedet. Mattilsynet har vurdert at dersom en serie kriterier er oppfylt er det noen produkter med avløpsslam som kan få mindre strenge krav enn andre produkter med avløpsslam. Minimumskravene i slamdirektivet er imidlertid en forutsetning.

Mattilsynets forslag jordblandinger

- Mattilsynet har innhentet kunnskapsstøtte fra NIBIO, og blant annet på bakgrunn av det kommet med følgende forslag. Vi vurderer om kravet må innføres gradvis.
- Jordblandingen skal være godt egnet til dyrking av planter og må ikke ha veksthemmende effekt. Innhold av plantetilgjengelig fosfor målt som P-AL skal være lavere enn 30 mg per 100 gram tørrstoff. Innhold av mineralsk nitrogen skal være lavere enn 20 mg per 100 gram tørrstoff.

Bakgrunn for forslaget

- Dagens krav om maks 30 volumprosent av slam, kompost eller andre avfallsbaserte gjødselvarer i en jordblanding/anleggsjord er lite treffsikker i forhold til å forhindre næringsavrenning fra arealene hvor produktene brukes.
- For næringsrikt slam og kompost, vil 30 % innblanding i en jordblanding gi svært høyt innhold av lett tilgjengelige næringsstoffer. Ved bruk av næringsfattige komposter, kan man trolig blande inn mer uten at det gir en betydelig risiko for avrenning.
- NIBIO har gitt innspill på at et P-AL på 30 i en jordblanding fortsatt kan gi en betydelig risiko for fosfortap til vassdrag, samtidig som de vurderer et P-AL på 30 til å være en rimelig kompromiss mellom risiko for avrenning og de fordelene det har å benytte slam og kompost i jordblandinger. I den videre revisjon kan det være aktuelt å legge ytterligere restriksjoner for bruk i områder med sårbare vassdrag.

Råvarer

Mattilsynet jobber ut i fra at det skal komme en positivliste over råvarer i forskriften, der tillatte råvarer er tydeligere definert enn i vedlegg 4 i dagens forskrift. Denne listen vil inneholde de vanlige råvaretypene.

For råvarer som ikke er på positivlisten tenker vi en søknadsprosess. Vi tenker at både det at råvaren er agronomisk nyttig å tilføre og at den er trygg må dokumenteres. Eksempler på hva Mattilsynet tenker på av råvarer her er rester etter mudring av innsjø\havneområde og avfall fra industribedrifter (annet enn f.eks næringsmiddelindustri, treforendling mm). Det er sannsynlig at det blir et gebyr på en slik søknad.

Produkttyper

Forskriften vil inneholde definisjoner på vanlige produkttyper/varetyper.

Vi vil foreslå forskriften åpen på valgfri merking som ikke er villedende og som kan dokumenteres.

Tungmetaller og organiske miljøgifter

- Når det gjelder tungmetaller har vi ikke fått kunnskapsgrunnlaget til å gjøre de store endringene. Spesielle regler for bioest og treaske er likevel fortsatt under vurdering. Det kommer trolig inn grenseverdier for arsen.
- Vi venter på en rapport om organiske miljøgifter og vi vil etter det vurdere om det er mulig/ønskelig å sette grenseverdier. Vi ønsker å være tydeligere på hva aktsomhetsplikten innebærer.

Gjødsel i økologisk produksjon

Matavfall kan f. eks benyttes som en ingrediens for å produsere biorest eller kompost til bruk som gjødsel i økologisk produksjon. Det er tillatt å benytte matavfall fra private husholdninger og matavfall fra storhusholdninger, for eksempel restauranter og andre serveringsforetak.

[Regelverksveilederen for økologisk landbruk](#) er oppdatert på avklaringer av hvilke råvarer som kan brukes i økologisk produksjon. Avklaringen rundt hvordan en regner tungmetall i biorest av matavfall/husdyrgjødsel vil publiseres på samme sted når den er ferdig.